

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

О.В. Ілляшенко

Визначено основні засади обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств водопостачання та водовідведення, галузеві особливості їх функціонування та аспекти формування тарифної політики. Узагальнено лексичні особливості менеджменту (управління) на рівні загальних дефініцій терміна «обліково-аналітичне забезпечення» в значенні інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень. Визначено передумови адаптування сучасної системи обліково-аналітичного забезпечення. Доведено необхідність розробки системно організованого інформаційного забезпечення з дотриманням принципу уніфікації структури інформації для розробки, моніторингу та реалізації рішень із реформування системи питного водопостачання.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, облік, аналіз, галузь, управління, інформація, водопостачання.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ВОДОСНАБЖЕНИЯ И ВОДООТВЕДЕНИЯ

Е.В. Ильяшенко

Определены основные принципы учетно-аналитического обеспечения деятельности предприятий водоснабжения и водоотведения, отраслевые особенности их функционирования и аспекты формирования тарифной политики. Обобщены лексические особенности менеджмента (управления) на уровне общих определений термина «учетно-аналитическое обеспечение» в значении информационной поддержки процесса принятия управленческих решений. Определены предпосылки адаптации современной системы учетно-аналитического обеспечения. Доказана необходимость разработки системно организованного информационного обеспечения с соблюдением принципа унификации структуры информации для разработки, мониторинга и реализации решений по реформированию системы питьевого водоснабжения.

Ключевые слова: учетно-аналитическое обеспечение, учет, анализ, отрасль, управление, информация, водоснабжение.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF MANAGEMENT AT THE ENTERPRISES OF WATER SUPPLY AND SEWERAGE

O. Iliashenko

The research paper defines the basic principles of accounting and analytical support for the activities of enterprises' water supply and sewage, outlines the branch features of their functioning and aspects of tariff policy formation. The principle practice tasks of accounting, analysis and management in the form of developed and executed decisions, are aimed at reaching financial and economic stability of utility enterprises achieving and efficiency of its implementation are generated. Generalized lexical peculiarities of management at the level of general definitions of the term "accounting and analytical support" in the understanding of information support of the making managerial decisions process are examined. The preconditions of the modern system of accounting and analytical support adaptation are determined, which contributes to the objective representation of the processes of production, circulation, distribution and consumption, the use of natural, labor, material and financial resources. The conditions for the formation of full-fledged accounting and analytical support depend on several factors of influence, which include the maturity of the system for information collecting, generalizing and processing its flows, responsiveness, clarity and coordination of management actions and decisions as a result. The significance of analytical support, due to which the financial picture of the data on the enterprise is visualized and the possibility of creation of the most comfortable and perspective conditions for economic growth and development of the enterprise arises is substantiated. The necessity of the development of wide information support system with the observance of the principle of unification is proved and the structure of information for the development, monitoring and implementation of decisions on reforming the water supply system is offered.

Keywords: *accounting and analytical support, accounting, analysis, industry, management, information, water supply.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Діяльність підприємств водопостачання та водовідведення як спеціально створених суб'єктів господарювання, що є природними монополіями на місцевому рівні, пов'язана з реалізацією певних видів послуг; обсяг їх власних фінансових ресурсів повністю залежить лише від двох чинників: розміру тарифів на послуги та обсягу реалізованих послуг. Об'єктивною необхідністю функціонування цих підприємств є раціональна організація обліку й аналізу, за результатами якої генерується значний масив інформації, що необхідно своєчасно зафіксувати в первинних документах, систематизувати, згрупувати та, здійснивши аналітичну обробку, використати для прийняття управлінських рішень. Отже, одним із ключових завдань, які постають

перед керівництвом підприємства та його менеджментом, є належна організація всіх елементів системи управління ресурсами, у тому числі й організація його обліково-аналітичного забезпечення, що дозволяє реєструвати й аналізувати показники, використовувати інструменти планування і прогнозування, відслідковувати й усувати відхилення, проводити пошук оптимальних рішень. Тому найважливішими завданнями сучасної практики обліку, аналізу й управління є вироблення та виконання рішень, що спрямовані на досягнення фінансово-економічної стійкості комунальних підприємств і ефективності їх функціонування. Із цією метою актуальним стає формування системи, якій притаманні функції обліку, аналізу та контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні засади функціонування підприємств житлово-комунального господарства та дослідження питань тарифної політики цієї галузі розглядалися в працях таких учених, як В.П. Полуянов, Г.М. Філатова, В.М. Інякін, А.Ю. Савенко, Л.В. Кравцова, Т.М. Качала, Г.О. Крамаренко, А.О. Орлов, В.В. Павлюк, Р.М. Сиротняк, В.В. Скриль, Г.М. Семчук, М.В. Руть, Г.М. Філюк, Г.М. Ряховська, О.І. Румянцева, Ф.Г. Таги-Заде, В.Г. Сахаєв.

Формування обліково-аналітичного забезпечення управління вивчено в працях багатьох вітчизняних науковців, серед яких слід виділити Т.М. Безродну, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, І.В. Герасимчука, О.Д. Гудзинського, В.М. Жука, Є.В. Калюгу, Т.Г. Камінську, Г.Г. Кірейцева, М.М. Коцупатрого, Т.Є. Кучеренко, І.Д. Лазаришину, М.Ф. Огійчука, П.Т. Саблука, В.К. Савчука, Л.К. Сука, Л.В. Чижевську, Н.П. Шморгун. Серед зарубіжних учених, які досліджували питання бухгалтерського відображення й аналітичної оцінки формування та використання ресурсного потенціалу, слід виділити: Р. Брістона, М. Ван Бреда, Т. Вілкінсона, Ч. Гаррісона, М. Метьюса, Г. Мюллера, Я. Соколова, Р. Петерсона, Е. Робінсона й інших економістів.

Результати аналізу підтверджують, що, незважаючи на існуючі наукові розробки, питання обліково-аналітичного забезпечення управління наявністю, використанням і відтворенням природних ресурсів опрацьовано недостатньо.

Мета статті – обґрунтування сутності обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств водопостачання та водовідведення і визначення галузевих особливостей їх діяльності, які впливають на цей процес.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існування й розвиток сучасного міста не можливі без ефективної роботи

організацій міського водопостачання. Вони забезпечують населення водою і здійснюють відведення стічних вод із каналізаційних об'єктів за межі населеного пункту. Питна вода – головний «енергоресурс» у житті кожної людини, країни, людства. Кількість води, яку споживає кожен мешканець міст і селищ, залежить від благоустрою населених пунктів і окремих будинків, а також від природних умов. Загальний економічний спад, фінансові обмеження промислових споживачів і загальне скорочення водоспоживання призвели до ускладнення технічного обслуговування інфраструктури водопостачання. Упродовж багатьох років не мінялися внутрішні будинкові й розподільні мережі, не виконувалися відновлювальні роботи. Усе це призвело до надзвичайно високої аварійності.

Для досягнення фінансової стійкості сектору водоканали сьогодні застосовують систему відшкодування витрат за рахунок коштів споживачів за допомогою тарифів. Тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення формувалися та встановлювалися відповідно до Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 10.03.2016 № 302, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 19.04.2016 за № 593/28723, що передбачає встановлення окремих тарифів для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення (ЦВВ)), та Процедури встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженої постановою НКРЕКП від 24.03.2016 № 364, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 27.04.2016 за № 643/28773, на підставі документів та розрахункових матеріалів, наданих суб'єктами природних монополій у сфері централізованого водопостачання та водовідведення. З огляду на те, що об'єм споживання послуг водопостачання та водовідведення відносно стабільний (у середньо- і довготерміновому періодах він змінюється незначно), для узгодження інтересів споживачів і підприємств необхідно, щоб величина тарифу була економічно обґрунтованою. Ці тарифи встановлені для суб'єктів природних монополій у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, ліцензування діяльності яких проводиться Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), та застосовуються зазначеними суб'єктами для розрахунків з усіма споживачами послуг централізованого водопостачання та водовідведення.

Аналіз світової практики свідчить про те, що в деяких країнах відбувається поступове зростання тарифів для забезпечення стійкої фінансової бази для функціонування підприємств. Цей етап триває від 3 до 4 років, після чого спостерігається зниження тарифів протягом наступних 2–3 років. Цикл повторюється кожні 20–25 років, залежно від особливостей країни і підприємства. Підвищення тарифів, що спостерігається в Україні впродовж останніх років, не дало істотних результатів для стабілізації стану сектору. Відсутність чіткої інформаційної основи для встановлення тарифів і поправки на інформацію перешкоджає зусиллям у цьому напрямі. Цілям об'єктивного відображення процесів виробництва, обігу, розподілу та споживання, використання природних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів слугує обліково-аналітична система підприємства, що забезпечує його керівництво необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Термін «обліково-аналітичне забезпечення» останнім часом вживається досить часто і в широкому значенні трактується як забезпечення системи управління (поточного, фінансового, стратегічного) обліково-аналітичною інформацією, яка необхідна для прийняття обґрунтованих і ефективних рішень. Автори Т.М. Безродна, Т.О. Гуренко, С.І. Дерев'янка, А.С. Липова, розвиваючи цю думку, дійшли висновку, що поняття «обліково-аналітичне забезпечення» можна тлумачити як процес підготовки обліково-аналітичної інформації, забезпечення її кількості і якості» [1]. М.В. Реслер вважає, що «обліково-аналітичне забезпечення є складовою системи господарювання. Воно об'єднує облік і аналітичні операції в один процес, дозволяє провести оперативний аналіз, забезпечити безперервність даного процесу і використовувати ці результати при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень» [2].

Інший підхід до сутності цього поняття пропонує В.В. Вольська: «Обліково-аналітичне забезпечення являє собою процес збору, підготовки, реєстрації та відображення облікової інформації підприємств в залежності від законодавчо встановленої системи ведення обліку, і проведеного на основі цієї інформації глибокого аналізу із застосуванням певних методів і прийомів» [3, с. 86]. У своїх дослідженнях Р.П. Юзва доводить, що «...це сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних в обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно заданим цілям, а також нормативно-правового, методичного, організаційного, програмного, математичного, технічного та ергономічного забезпечень» [4, с. 8].

У контексті цих визначень поняття «обліково-аналітичне забезпечення» має два значення: 1) процес збору, підготовки, реєстрації, узагальнення і передачі інформації; 2) забезпечення системи управління підприємством відповідною кількістю якісної інформації. Однак виникає питання доцільності вживання терміна «система» під час визначення сутності обліково-аналітичного забезпечення.

Уперше обліково-аналітичну систему описано в середині 90-х років Л.В. Поповою та І.П. Ульяновим. Під обліково-аналітичною системою вчені мали на увазі систему, яка утворюється в результаті формування інформації, джерелами якої є облікові та звітні дані бухгалтерського й інших видів обліку [5]. Я.В. Соколов і Є.В. Негашев вважали, що обліково-аналітична система – це система, що базується на бухгалтерській інформації, що включає оперативні дані, які використовуються для економічного аналізу статистичної, технічної, соціальної та інших видів інформації [6].

У наукових працях А.М. Кузьмінського, В.В. Сопка, В.П. Завгороднього, присвячених організації бухгалтерського обліку, аналізу та контролю [7; 8] висловлено думку, що впорядкування всіх вузлів (елементів) системи бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності властиве їхній організації в широкому значенні. З огляду на це організація бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності може означати або їх організацію як систем, або організацію їх функціонування (управління ними) в часі та просторі.

За визначенням М.Р. Гільмйорової, обліково-аналітичне забезпечення – це концептуальна модель, що складається із взаємопов'язаних обліково-аналітичних процедур та застосовується для забезпечення апарату управління корпорації необхідною інформацією [9].

Погоджуємося з О.В. Гандзюк, що «обліково-аналітичне забезпечення є складовою інформаційного забезпечення підприємства і являє собою цілісну систему, мета якої – забезпечення якісною та своєчасною економічною інформацією заінтересованих внутрішніх та зовнішніх користувачів з метою прийняття управлінських рішень для забезпечення сталого розвитку підприємства» [10, с. 340].

Таким чином, сучасну систему обліково-аналітичного забезпечення необхідно адаптувати до змін, що відбуваються. Проведений аналіз існуючих досліджень у цій галузі дозволив сформулювати такі передумови:

– традиційна система обліку й аналізу є важливою, проте основна увага сьогодні приділяється розвитку стратегій бізнесу, що засновані на перспективних системах формування інформації для виробничих і управлінських рішень;

– роль бухгалтера-аналітика значно змінюється, особливо це стосується середніх і великих організацій, оскільки він усе більшою мірою залучається до процесу розробки стратегії бізнесу;

– облік не є самоціллю, а служить засобом для досягнення успіху в бізнесі.

Спільними в організації системи обліково-аналітичного забезпечення при цьому визнаються такі положення:

– інформація системи обліково-аналітичного забезпечення призначена для внутрішнього використання керівництвом на всіх рівнях управління економічним суб'єктом;

– інформація системи обліково-аналітичного забезпечення призначена для прийняття управлінських рішень;

– значна частина інформації системи обліково-аналітичного забезпечення включає дані про витрати і собівартість реалізації послуг водопостачання та водовідведення споживачам.

Об'єднання в систему обліково-аналітичного забезпечення всіх її складових, а саме: обліку, аналізу та аудиту за функціональним взаємозв'язком – є обов'язковим, але її класифікація за видами є відносною, так як ґрунтується на провідному функціональному прояві. Система обліково-аналітичного забезпечення, діючи безперервно, підвищує якість і розширює галузь практичного застосування облікової інформації, позитивно впливає в кінцевому підсумку на якість підготовленої та сформованої звітності, тобто на ефективність облікової інформації для сторонніх користувачів. У цьому головне призначення і суть обліково-аналітичної системи, формування якої доцільно покласти на бухгалтера, що має у своєму розпорядженні первинну облікову й аналітичну інформацію. Організація ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення дозволить створити більш ефективну і стійку систему управління за допомогою таких функцій:

– упорядкування документів;

– скорочення часу ручної обробки інформації та її пошуку;

– зменшення термінів прийняття рішень і підвищення їх ефективності;

– захист даних від несанкціонованого доступу.

Сучасна обліково-аналітична система розглядається в тривимірному просторі з взаємозв'язками в точках, векторах напрямків, а також у площинах перетину окремих підсистем. Ефективність системи обліково-аналітичного забезпечення також залежить від специфіки діяльності економічного суб'єкта. В основі обліково-аналітичної системи лежить структурний підхід, що дозволяє розглядати організацію як складний об'єкт, який складається з ряду

підсистем. Обліково-аналітичні процеси незворотні й не є, на відміну від простих систем класичної фізики, зумовленими. Не можна передбачити поведінку облікової системи на перспективу вона більшою мірою є хаотичною. Водночас інформація має властивість, що протилежна невизначеності. Дані, які могли б дозволити зменшити невизначеність, сучасні філософи називають релевантною інформацією. Забезпечення релевантною інформацією виробничих і управлінських рішень шляхом зниження її дефіциту і є головною метою обліково-аналітичного забезпечення на підприємствах.

Обліково-аналітичне забезпечення як система повинне надавати інформацію, що має ознаки якості, інакше її корисність повинна бути більша, ніж витрачені ресурси. Система якості в обліку і звітності – це спосіб організації ефективної взаємодії керівних і виконавчих підрозділів і конкретних осіб, що беруть участь у створенні й забезпеченні функціонування облікової системи з метою надання їй властивостей, що забезпечують задоволення інформаційних запитів груп споживачів облікової інформації з мінімальним витрачанням наявних ресурсів.

Для сприяння досягненню цілей у сфері якості в обліку слід виділити п'ять ключових принципів: орієнтація на споживача, роль керівництва, залучення співробітників; підхід як до процесу, системний підхід до управління.

Облікова система організована насамперед для споживачів облікової та звітної інформації, залежить від них і, отже, має бути орієнтована на їх поточні й майбутні запити, виконувати вимоги споживачів і прагнути перевищити їх очікування. Визначення інформаційних потреб є першим кроком, який необхідно зробити для того, щоб включити користувача в процес створення якісної облікової інформації. Для дотримання цього принципу слід ужити таких заходів:

- ідентифікувати користувачів системи обліково-аналітичного забезпечення та розподілити їх за категоріями;
- установити вимоги користувачів облікової інформації, урахувати виявлені запити під час організації облікової системи;
- реалізувати і постійно вдосконалювати механізм зворотного зв'язку, що дозволить визначати ступінь задоволеності користувачів;
- покласти систему показників задоволеності користувачів в основу системи мотивації облікових працівників і системи управління обліковими процесами як основний індикатор ефективності та результативності облікової системи.

Ефективне функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення підприємства залежить не тільки від її комплексності, організованості й працездатності, але й від того, наскільки чітко визначена її структура.

Розробка, моніторинг і реалізація рішень із реформування системи питного водопостачання потребує розвинутого системно організованого інформаційного забезпечення, при цьому необхідно дотримуватися принципу уніфікації структури інформації для всієї мети. Обліково-аналітичне забезпечення параметрів роботи систем водопостачання складається з двох блоків:

- рекомендацій до реформування системи водопостачання;
- системи процедур, за допомогою яких можна керувати на правовій основі процесом реформування.

Із точки зору реформування водопровідного господарства можна виділити декілька типів структуризації інформації:

I тип: вхідна і вихідна інформація;

II тип: фактична і прогнозована;

III тип: первинна (спостережувана), вторинна (одержана), аналітична (модельована);

VI тип: графічна, текстова, таблична.

Для розробки регулятивної документації структура базової інформації повинна містити три складові частини: законодавчу базу, нормативну базу і технічну інформацію. Інформаційний проект із реформування повинен містити п'ять основних результатів: визначити обсяг необхідної для реформування інформації; містити базу даних для зберігання звітів; генерувати узгоджені визначення; визначити економетричні процеси і моделі; створити фінансову модель для оцінки прибуткових потреб.

Для реалізації управлінських функцій необхідна обліково-аналітична інформація, що відповідає, на нашу думку, таким вимогам:

- реалістичне відображення всіх проведених фінансово-господарських операцій у внутрішній і зовнішній звітності. Якщо будувати звітність на базі тільки балансових даних, то інформація буде не зовсім коректною і неповною: по-перше, баланс відображає фінансовий стан підприємства в статистиці на певну дату; по-друге, існуюча форма балансу недостатньо інформативна для аналізу; по-третє, в балансі відсутні економічно і логічно обґрунтовані принципи групування статей, що відповідають інформативності витрат; по-четверте, баланси не відповідають принципам нарощування і консолідації інформації. Тому для забезпечення зазначеної вимоги необхідна інформація, що надається позасистемним обліком та звітністю, зокрема для стратегічного планування, розробки бюджетів, розподілу і використання ресурсів;

- забезпечення уніфікованого і формалізованого процесу створення внутрішніх звітів, що дозволяють завдяки мінімальному

набору кінцевих синтезованих показників різного рівня керівникам володіти поточною і перспективною ситуаціями. Підприємство мусить забезпечити доступність, простоту збору і групування інформації шляхом стандартизації форм її подання. Від кожного підрозділу інформація може надходити за чітко відпрацьованою схемою. Залежно від цільової спрямованості (для керівництва, менеджерів, власників та ін.) звіти повинні надходити з певною періодичністю і містити інформацію, що забезпечує прийняття якісного рішення. Кожному рівню споживачів відповідає свій рівень деталізації;

- наявність значного аналітичного інструментарію. Якість обліково-аналітичної інформації значною мірою залежить від прийомів і методів, що застосовуються під час її обробки і аналізу;

- забезпечення контрольної функції. Наскрізна контрольна функція за висновком і походженням різних угод спричиняє виникнення специфічних інформаційних потоків;

- залучення всіх структурних підрозділів і служб підприємства в процес управління. Для успішного менеджменту необхідні інтегровані дані, що одержуються на стику окремих показників декількох підрозділів і служб. Важливий зворотний зв'язок із місцями, що дозволить організувати відцентрові інформаційні потоки, які містять показники кожного структурного підрозділу. Необхідно подолати сформовану практику, коли інформація накопичується у відділах і залишається там. Відсутність системності й налагоджених інформаційних потоків призводить до дублювання.

Характер взаємодії елементів усієї системи може бути наведений у вигляді матриці інцидентності, у якій на основі експертного підходу дається оцінка значущості кожного з компонентів (чинників) у моделі ухвалення проектних рішень із реформування водопостачання. Одержані дані ранжуються залежно від оцінки значущості. Така система дозволяє визначити пріоритетність напрямів реформування системи.

Висновки. Розгляд питань обліково-аналітичного забезпечення на підприємствах водопостачання та водовідведення є надзвичайно актуальним і необхідним, оскільки принципи, методи, способи, окремі процедури контрольних, інформаційних та експертно-аналітичних заходів, виконавці, терміни, звітність за результатами повинні бути регламентовані в політиці з управлінського обліку підприємства. Якість обліково-аналітичного забезпечення не тільки визначає результати контролю й аналізу, а й рівень ефективності реалізації таких специфічних напрямів управлінської діяльності, як планування, облік, аналіз. Основними складовими ефективно діючої обліково-аналітичної системи є, по-перше, орієнтація на інформаційні потреби управління, що передбачає відображення, накопичення і подання

постійного потоку інформації, що входить і виходить із відповідних центрів відповідальності та забезпечує функцію зворотного зв'язку; по-друге, забезпечення керівництва порівняльною інформацією про діяльність центрів відповідальності, саме тому облікова складова повинна використовувати різні види групування витрат і доходів, у тому числі за рівнями управління, відносно до зміни обсягу ділової активності, за ступенем регулювання та ін. Третью складовою виступає первинна документація і підсумкова звітність за відхиленнями, що є матеріальним носієм інформації для реалізації контрольної функції. Особливості об'єктів обліково-аналітичного забезпечення як важливих складників системи значною мірою визначають особливості методології й організації бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в галузі. Аналіз складу, структури та особливостей об'єктів обліково-аналітичного забезпечення на підприємствах водопостачання та водовідведення не тільки дасть можливість визначити специфіку їх відображення в обліку і врегулювати аналітичні процедури, але й стане інформаційною базою для прийняття ефективних управлінських рішень у цій сфері та джерелом накопичення резервів для модернізації системи водопостачання та водовідведення на рівні держави.

Список джерел інформації / References

1. Гуренко Т. О. Теоретичні основи формування обліково-аналітичного забезпечення управління / Т. О. Гуренко, С. І. Дерев'янка, А. С. Липова // Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10 (3). – С. 204–210.

Gurenko, T., Derevyanko, S., Lypova, A. (2013), "Theoretical bases of forming accounting-analytical support of management" ["Teoretychni osnovy formuvannya oblikovo-analitychnogo zabezpechennya upravlinnya"], *Economic sciences: Accounting and finances*, No. 10 (3), pp. 204-210.

2. Реслер М. В. Значення обліково-аналітичної інформації в управлінні підприємством / М. В. Реслер // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Сер. Економіка. – 2012. – Вип. 3 (37). – С. 146–148.

Resler, M. (2012), "Sense accounting-analytical information in an enterprise management" ["Znachennya oblikovo-analitychnoyi informaciyi v upravlinni pidpryemstvom"], *Scientific bulletin of National University of Uzhgorod*, No. 3 (37), pp. 146-148.

3. Вольська В. В. Методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення та аудиту управлінської діяльності аграрних підприємств / В. В. Вольська // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 3 (24). – С. 83–88.

Vol'ska, V. (2012), "Methodological approaches to accounting and analytical support and auditing of management of agricultural enterprises" ["Metodychni pidxody do oblikovo-analitychnogo zabezpechennya ta audytu upravlins'koyi diyal'nosti agrarny'x pidpry'emstv"], *Problemy teorii ta metodolohii bukhgalters'koho obliku, kontroliu i analizu*, Vol. 3 (24), pp. 83-88.

4. Юзва Р. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємств спиртової промисловості : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Р. П. Юзва ; Тернопільський нац. екон. ун-т. – Т., 2011. – 20 с.

Yuzva, R.P. (2011) *The accounting-analytic supply of the managing enterprising of the alcohol industry: Author's thesis [Oblikovo-analitychno zabezpechennya upravlinnya diyal'nistyu pidpry'emstv spy'rtovoyi promy'slovosti: avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk]*, Ternopil National Economic University, Ternopil, 20 p.

5. Попова Л. В. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы / Л. В. Попова, Б. Г. Маслов, И. А. Маслова // Финансовый менеджмент. – 2008. – № 3. – С. 34–67.

Porova, L., Maslov, B., Maslova, I. (2008), “Basic theoretical principles of creation of accounting and analytical system” [“Osnovnyie teoreticheskie printsipyi postroeniya uchetno-analiticheskoy sistemyi”], *Financial Management*, No. 3. pp. 34-67.

6. Соколов Я. В. Бухгалтерский управленческий учет: от истоков до наших дней : монография / Я. В. Соколов. – М. : Аудит : ЮНИТИ, 2009. – 213 с.

Sokolov, Ya. (2009), *Management accounting: from the beginning up to now: monograph [Buhgalterskiy upravlencheskiy uchet: ot istokov do nashih dnei]*, Audit, YUNITI, Moscow, 213 p.

7. Кузьмінський А. М. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу / А. М. Кузьмінський, В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : Вища школа, 1993. – 223 с.

Kuzminskiy, A. (1993), *Organization of accounting, control and analysis [Organizatsiya buhgalterskogo obliku, kontrolyu i analizu]*, Vischa shkola, Kyiv, 223 p.

8. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.

Sopko, V. (2004), *Organization of accounting, economic control and analysis [Organizatsiya buhgalterskogo obliku, ekonomichnogo kontrolyu ta analizu]*, KNEU, Kyiv, 412 p.

9. Гильмиярова М. Р. Концептуальная учетно-аналитическая модель денежных потоков корпоративных структур [Электронный ресурс] / М. Р. Гильмиярова. – Режим доступа : http://dorogiistorii.ru/doc/merkulov/researchjournal_cloud_2012.pdf

Hilmiyarova, M. (2012), “Conceptual accounting and analytical model cash flows of corporate structures” [Kontseptualnaya uchetno-analiticheskaya model denezhnyih potokov korporativnyih struktur], *Research journal*, Vol. 6, available at: http://dorogiistorii.ru/doc/merkulov/researchjournal_cloud_2012.pdf

10. Гандзюк О. В. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичної системи підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Гандзюк // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка / редкол. : В. П. Мікловда (голов. ред.), В. І. Ярема, Н. Н. Пойда-Носик [та ін.]. – Ужгород : Говерла, 2017. – Вип. 2 (46). – С. 340–344. Режим доступу : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/10618>

Handziuk, O. (2017), “Theoretical aspects of formation of accounting and analytical system of the enterprise” [“Teoretychni aspekty formuvannia oblikovo-

analytichnoi systemy pidpriemstva”], *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika*, Hoverla, Uzhhorod, Vol. 2 (46), pp. 340-344, available at : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/10618>

Ильяшенко Елена Викторовна, д-р екон. наук, проф., кафедра фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Адреса: вул. Маршала Бажанова, 17, м. Харків, Україна, 61002. E-mail: evi.2017@ukr.net.

Ильяшенко Елена Викторовна, д-р екон. наук, проф., кафедра финансово-экономической безопасности, учета и аудита, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова. Адрес: ул. Маршала Бажанова, 17, г. Харьков, Украина, 61002. E-mail: evi.2017@ukr.net.

Iliashenko Olena, Doctor of Economics, Professor Department of Financial and Economic Safety, Account and Audit, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. Address: Marshala Bazhanova str., 17, Kharkiv, Ukraine, 61002. E-mail: evi.2017@ukr.net.

DOI: 10.5281/zenodo.1304014